

Досягаємо ефективності роботи

Продуктивності роботи прагне досягти будь-який фахівець у будь-якій галузі. Тобі досягти ефективності дещо складніше: результат завжди залежить не тільки від тебе, хоча саме ти організуєш навчальну діяльність учнів. Наші поради допоможуть тобі з найменшими витратами моральних і фізичних сил адаптуватися в такому складному процесі, як навчання інших.

РОБОТА З КЛАСОМ: ЗАГАЛЬНІ ПОРАДИ

Важливий аспект повноцінного навчання — приклад учителя. Малоймовірно, щоб учні змогли здобути повноцінну освіту в учителя, який чудово знає свій предмет, але не любить свою роботу і не отримує від неї задоволення.

Основні принципи роботи вчителя

Саме від учителів, від їхнього приклада, багато в чому залежить те, чи стане бажаною метою для учнів не просто дорослий, а освічений дорослий. Саме різноманіття педагогічного досвіду вчителів, які у різний спосіб опановують ідеї гуманістичного викладання, свідчить про те, що воно не є однаковою «педагогічною технологією» для всіх, а являє собою сукупність цінностей, своєрідну «педагогічну філософію», нерозривно пов'язану з особистісним способом буття людини у світі.

До цієї системи цінностей належать переконання в особистісній гідності кожної людини, у важливості й значущості для кожної людини здібностей і можливостей довільного вибору, самовдосконалення, відповідальності за свої вчинки, творчого й радісного навчання.

ПОРАДИ БУВАЛЬЦЯ

1. Не бійся дітей, адже вони бояться тебе більше.
  2. Не бреші своїм учням, діти обману не прощають.
  3. Не будь лицеміром, цю рису характеру учні відразу відчувають.
  4. Слухай кожну дитину всім серцем.
  5. Співпереживай дітям, адже їхні людські проблеми такі самі, як і твої, тільки пропорційно віку.
  6. Не чіпляйся до учнів через дрібниці, тому що будь-яка людина, у тому числі й дитина, недосконала, і не потрібно в її висловлюваннях шукати «вражих підступів».
  7. Виконуй сам усе те, чого вимагаєш від дітей:
    - а) якщо ти просиш дітей не спізнюватися, зустрічай їх на порозі школи;
    - б) якщо ти просиш учнів не спізнюватися на урок, починай організаційний момент із дзвінком;
    - в) якщо ти вимагаєш регулярного виконання домашніх завдань, то щодня перевіряй їх.
  8. Завжди чітко працюй із документацією — це допоможе уникнути конфліктів із адміністрацією школи.
  9. Не бійся розмовляти з батьками учнів, говори їм як про досягнення своїх вихованців, так і про їхні недоопрацювання. Сміливо відстоюй свою позицію, якщо впевнений у своїй правоті.
  10. Навчися прощати і своїм колегам, і, звісно ж, учням, не носи образу в собі.
  11. Завжди входи до класу у доброму гуморі. Спробуй позбутися образ і роздратування, що ти отримав на попередньому уроці.
-

Роберт Бернс у книзі «Розвиток Я-концепції та виховання» так формулює основні принципи, яких повинен дотримуватися у своїй роботі вчитель, прагнучи досягти гуманізації міжособистісних взаємин із учнями:

- від самого початку та впродовж усього навчального процесу вчитель демонструє дітям свою довіру до них;
- він допомагає учням у формулюванні й уточненні мети і завдань, що постають як перед групами, так і перед кожним учнем окремо;
- він завжди зважає на те, що учні мають внутрішню мотивацію до навчання;
- для учнів він є джерелом різноманітного досвіду; до нього завжди можна звернутися по допомогу, стикнувшись із труднощами під час розв'язання певного завдання;

- він здатний відчувати емоційний настрій групи й приймати його;
- він є активним учасником групової взаємодії;
- він відверто виявляє свої почуття в групі;
- він прагне до досягнення емпатії, що дозволяє розуміти почуття та переживання кожного;
- він добре знає самого себе.

ПОРАДИ БУВАЛЬЦЯ

- Культивуй у собі спокійне, доброзичливе, неупереджене ставлення до дитини.
- Використовуй позитивне оцінювання: помічай у дитині позитивні якості, звертай увагу на найменші зміни на краще.
- Став перед дитиною реальні завдання, зважаючи на її можливості.
- Будь послідовним і систематичним у своїх вимогах.
- Оцінюй дії, а не особистість.
- Порівнюй учня, його успіхи тільки із самим собою, а не з іншими.
- Критикуючи, давай можливість реабілітуватися: демонструй варіанти бажаної поведінки.
- Критикуючи, не згадуй попередніх помилок (їх можна тільки аналізувати, а не засуджувати).
- Пам'ятай: карати — не означає сварити (утримуйся від негативних емоцій).
- Умій визнавати свої помилки перед дитиною, не загладжуючи провини потураннями й поступками.

Пам'ятка педагогові щодо спілкування з дитиною

1. Цінуй довіру та любов дитини до тебе: це найдорожче, що є в дитині для тебе.
2. Найбільшим твоїм подарунком для дитини може стати той час твого життя, який ти приділяєш їй.
3. Слухай дитину серцем — це найчуйніше, що є у тебе.
4. Не порівнюй дитину з іншими дітьми: вона має право бути особливою, єдиною і неповторною на всій Землі.
5. Більше зважай на те, що відчуває дитина, ніж на те, як вона поводить. Часто поведінка дитини залежить від емоційного стану.
6. Почуття дитини, як і твої, не вічні. Вона, як і ти, може сердитися, ненавидіти й засмучуватися постійно. Це минеться.
7. Дитина має право приймати рішення самостійно.
8. Допоможи дитині усвідомити, у чому саме полягає шкідливість звичок. Заборони часто сприяють закріпленню цих звичок.

9. Не руйнуй душу дитини образами й зневагою.
10. Не бий дитину. Жодна людина не має такого права.
11. Узгоджуй вимоги, які висуваєш до дитини, з її віковими особливостями.
12. Надай дитині право на помилку. Хіба ти ніколи не помиляешся?
13. Допоможи дитині усвідомити, чим її поведінка шкодить їй і оточуючим, а не намагайся з'ясувати причину цієї поведінки — часто вона й сама не знає цієї причини.
14. Знайди час і вислухай дитину. Іноді їй хочеться розповісти про себе й свої проблеми.
15. Пам'ятай, що дитина не відповідає за проблеми дорослих.
16. Пам'ятай, що дитина вчиться у тебе і хоче бути схожою на тебе.
17. Будь щирим із дитиною завжди й у всьому: коли виявляєш свої почуття, коли слухаєш її, коли робиш зауваження тощо. Якщо схвалюєш — схвалюй щиро! Радій щиро. Якщо ти говориш і думаєш одне, а відчуваєш зовсім інше, а дитина це бачить, то страждає від сум'яття та непевності в усьому.
18. Будь готовим сприймати дитину як особистість, окрему від тебе і несхожу на тебе.
19. Якщо дитина виявляє почуття — не хвали й не сvari її за це. Цим ти допоможеш їй усвідомити, що почуття просто є, і відчувати їх може кожний, що відчувати не забороняється і не соромно.
20. Не роби дитині зауважень у присутності інших людей. Поговори з нею про це наодинці.

ІЗ ДОСВІДУ ІНОЗЕМНИХ КОЛЕГ

Диригент класу

Диригент симфонічного оркестру управляє різними групами інструментів, щоб досягти гармонічного звучання всього оркестру. Так само і вчитель управляє декількома складовими класу, щоб навчальний процес став гармонічним. Серед цих складових — не тільки учні, але й оформлення кабінету, розташування в ньому меблів, дисципліна, загальноприйнятий порядок поведінки на тому або іншому уроці. У США успішні вчителі часто говорять про те, що, приходячи зранку до школи, вони уявляють картину уроку та речі, необхідні для того, щоб урок пройшов успішно.

Напередодні навчального року важливо також пам'ятати про найголовнішу відмінність між викладачами-початківцями і викладачами, які вже є досвідченими фахівцями в педагогічній справі. Ця відмінність полягає в тому, що протягом першого тижня занять новачки зазвичай із головою поринають у зміст уроку, тоді як досвідчені вчителі насамперед працюють над створенням гарної атмосфери в класі, а вже потім пояснюють учням суть предмета. Учителі зі стажем визнають, що впродовж першого тижня занять ознайомлення

із правилами й порядками переважає над самими уроками. Однак, згодом такий розподіл має дуже значну віддачу. Належна організація навчального процесу дозволяє через місяць після початку занять спокійно брати участь у різних видах діяльності на уроці. У зосереджених на навчанні учнів у багато разів знижується ризик виникнення проблем із поведінкою.

Організувати процес навчання, скласти план уроків на місяць (чверть, семестр), знати, які технології використати в той або інший момент уроку, налагодити гарні взаємини з учнями, створити сприятливу атмосферу в класі — по-справжньому талановитий учитель зобов'язаний однаково приділяти увагу всім цим елементам, подібно до диригента, який чуйно вловлює звук кожного інструмента під час створення музичного шедевра.